2.1. Semâʻ

İşitme ve dinleme yoluyla öğrenme ve öğretmeyi ifade eden "semâʻ yöntemi", Kur'an öğretiminde hocanın öğretimin merkezinde aktif olarak yer aldığı bir yöntemdir. Kur'an öğretiminde semâʻ yöntemi, Peygamber Efendimizin kullandığı bir yöntemdir. Peygamberimiz (s.a.v.), vahyi Cebrail'den (a.s.) bu yöntemle almış, ashabına da aynı yöntemle öğretmiştir. Kısaca semâʻ üzere öğretim faaliyeti, ilk vahiy ile başlamış, Resulullah'ın Kur'an öğretiminde önemli bir yer tutmuş, günümüze kadar da önemini kaybetmemiştir.[13]

Semâʻ yöntemi, Kur'an'ın doğru okunmasını sağlayan en önemli yöntemlerden birisi, belki de en önemlisidir. Kur'an'ın "indirildiği şekil üzere okunması" harflerin mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz edilmesine ve tecvid kurallarının tam olarak uygulanmasına bağlıdır. Bu da ancak fem-i muhsin olarak tabir edilen maharetli bir hocadan düzenli bir şekilde ders almakla, dudak talimi ve ses eğitimi yapmakla mümkün olur.[14] Kur'an öğretiminde öğrencinin iyi bir gözlemci olması gerekir. Hocasını dikkatle dinlemeli, dudak hareketlerini takip etmeli ve zaman zaman hocasının okuyuşunu taklit etmelidir.[15]

Kur'an okuma becerini geliştirebilmek için iyi bir dinleyici olmak gerekir. "Kulak kırılmadan ağız kırılmaz" ifadesi, semâʻ yöntemiyle hocadan direkt olarak öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır.

Semâʻ yönteminde öğrencinin dikkatini iyi toplaması, kendine derse tam anlamıyla vermesi oldukça önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin derse iyi motive edilmeleri gerekmektedir. Eğitim ortamları (fiziki mekânlar), öğrencilerin oturma planları, hocanın sınıf içindeki konumu ve ses tonu ile dersin ve hocanın sevilmesi gibi durumlar, öğrencilerin motivasyonunu olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen sebeplerdir.

Örnek bir Kur'an dersliği (Karaman İmam Hatip Ortaokulu)

Semâʻ yönteminin amacına ulaşması; hocanın, sınıf ortamında sık sık tilâvet yapmasına ve interaktif materyalleri aktif olarak kullanılmasına bağlıdır. Ayrıca hocanın, öğrencilerin hatalı okuma ihtimali bulunan yerleri veya telaffuzu zor olan kelimeleri birkaç defa tekrar etmesine bağlıdır.

13 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 239; Mehmet Dağ, İlahiyat Lisans Tamamlama (İlitam) Programlarında Kur'an Dersi, s.51.
14 Mehmet Dağ, İlahiyat Lisans Tamamlama (İLİTAM) Programlarında Kur'an Dersi, s.51.
15 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 239.

DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

“(Ey Muhammed!) Onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma.”

(Kıyame suresi, 16. ayet)

Kur'an tilâvetinde semâ‘ metodunun yeri ve önemi açısından ayeti yorumlayınız.

DİNLEYELİM-UYGULAYALIM

Duha ve İnşirah surelerini semâ‘ yöntemiyle öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden birkaç sefer dinleyiniz. Okuyucunun dudak hareketlerine, ses tonuna ve telaffuna dikkat ediniz; onu taklit etmeye çalışınız.